

ENVER ODABAŞOĞLU'NUN KIRIMLILARA MEKTUBU

 Rusçadan çeviren: Orhan URAVELLİ

1987'de Perestroyka ve Glasnost sürecindeki yumuşama ortamında Kırım Tatarlarının Moskova gösterilerinin sonucunda Tatarların Kırım'a dönüş sorunuyla ilgili SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu Başkanı A. Gromiko'nun başkanlığında bir komisyon kurulmuştu. Ahıska Türklerinin Kurtuluş Geçici Organizasyon Komitesi (VOKO) Başkanı Enver Odabaşov'un bununla ilgili olarak Kırım Tatarlarına gönderdiği Rusça Kutlama Mesajı, bugün dönemin genel atmosferini, Kırım Tatarlarının mücadelesini, Ahıskalıların durumunu ve Odabaşov'un biyografisine ilişkin bazı detayları yansıtmaya açıksından ilginçtir. Bu mesaj metnini, Rusya'da oturan Ahıskalı araştırmacı Ansar Usmanov'a ileten Kırım Tatar aydınlarından Ali Hamzin'e ve metni sosyal medyada paylaşan Ansar Usmanov'a teşekkür ederiz (Çevirenin notu).

Kutlama Mesajı

Değerli Kırım Tatar kardeşlerim! Ahıskalı Türk halkının millî haklarını savunan bir cemiyet olan ve halkın zalimce mahkûm edildiği sürgün hayatından kurtulup vatan topraklarına dönmesi için gayret eden VOKO (Kurtuluş Geçici Organizasyon Komitesi) Başkanı sıfatıyla ben, Enver M. Odabaşoğlu (Odabaşov), Kırım Tatarlarının millî haklarının iadesi için resmî seviyede harekete geçilmesinden dolayı, haksızlığa karşı mücadeledeki bu ilk adımdan dolayı, adaletin sağlanması yolundaki bu büyük başarıdan dolayı sizi tebrik ederim. Ancak sizleri uyarıyorum ki, kesin zafer daha çok uzaktadır ve uyanık olmak gerekir, tedbiri elden bırakmamak lâzım ve en önemlisi de provokasyonlara, fitne fesada karşı hazırlıklı olmak, liderlerin öncülüğünde Girişim Grubu çevresinde sağlam birlik halinde hareket etmek çok mühimdir.

Buzlar çatladı ve çözüldü! Sizin için vatan Kırım'a yol göründü! Fakat gerek sizin, gerek de bizim dönemler, kapıkulu zihniyetliler, bürokrat kafalılar ve art niyetliler, esasında SBKP MK Genel Sekreteri M.S. Gorbaçev'in bilge tutumu ve talimatı sayesinde elde edilenleri boşa çıkarabilirler...

Başarılarınız için sevinirken, sizin uzun yıllardır ortaya koyduğunuz sabır ve kararlılıktan dolayı, bunca mezalim, baskı ve kayıplara rağmen gösterdiğiniz direniş azminiz için adınıza gurur

Enver Odabaşoğlu, İkinci Dünya Savaşı sırasında garnizon komutanı, 13 Mart 1943-Tislovodsk.

duyuyorum. Başta millî kahramanınız Mustafa Cemilov olmak üzere hepinizin fedakârlık ve metanetine hayranlığımı ifade etmek istiyorum. Onların çevresinde birlik olursanız zafere ulaşacaksınız!

Suyun üzerindeki köpük gibi, mücadele fırtınalarında ortaya çıkmış, toplumdan uzak, hercaî ve dönemlere kanmayınız. Biliyorum, cahil, geri zekâlı, zihniyeti bozuk insan müsveddeleri şöyle diyeceklerdir: "Bu Odabaşov kim oluyor da böyle bir mesaj yazıyor? Üstelik yargılanmış biri!"

Bizler V. İ. Lenin'i önderimiz olarak gördüğümüz için onun şu ilkesine uymak zorundayız: 'Kendi milliyeti, başka milletlere en ufak bir zorbalık yapan proletarya, sosyalist olamaz!' (Bütün Eserleri, cilt 21, s. 287. Rusça). Başka bir gönderme:

'Milletlere ve dillere eşit hak tanımayan, her türlü millî mezalime ve eşitsizliğe karşı savaşmayan biri, Marksist, hatta demokrat bile değildir' (Bütün Eserler, cilt 20, s. 12. Rusça). Bir göndermeye daha bakalım: 'Maliye, yönetim, yargı ve her türlü başka alanlarda yerel makamların ve belediyelerin etnik azınlıkların haklarını ihlal eden uygulamaları, ikamet yerine bakmaksızın devletin her bir vatandaşının protestosu üzerine feshedilir'. (Bütün Eserleri, cilt 21, s. 259. Rusça).

Ve gelin önder Lenin'in diliyle konuşalım, insan haklarının, meşruluğun diliyle konuşalım, haksızlıklara ve mezalime uğrayanları bu dille savunalım... 50 yıldır gazete okuma hastasıyken iki yıldır gazete okumuyorum. Ve derken bana, *Pravda* gazetesinin 25 Temmuz 1987 tarihli sayısını ve *İzvestiya* gazetesinin 30.08-7.1987 tarihli sayısını gösterdiler. Birincisinde, Kırım Tatarları konusunda TAS Ajansının haberi, ikincisinde ise V. Panomaryov'un yazdığı *Köpüksüz Dalga Olmaz* başlıklı yazısı vardı. Bunları okuyunca öfkeden kendimi kaybettim.

Ve ben Lenin'in yazdığı gibi, vicdanımın sesini dinleyerek itiraz etmek zorundayım ve Yoldaş M.S: Gorbaçov'a da yazacağım... Makalenin yazarı tamamen Kırım Tatar halkına karşıdır ve gereklidir, halkın liderlerine saldırı söz konusudur, bu, hakların idesi davasına açıkça tecavüzdür, rezalettir.

Böyle saçma sapan, zararlı yazıların kimlere ve neye hizmet ettiği bellidir. Geçmişte olup bitenler için, üstelik çoktan cezasını çekmiş münferit kişilerin yaptıklarından dolayı Kırım Tatar halkının tamamını suçlamak da ne oluyor? Neymiş savaş döneminde bir avuç milliyetçi, Alman faşistlerle işbirlikçilik yapmış, neymiş Tatarlar yıllardır Moskova'da Kızıl Meydan'da gösteriler ve eylemler yaparak devletin itibarını zedeliyorlarmış, neymiş Cemilov grubu halkı tahrik ediyormuş!? Ve V.

Panomaryov bu Grubu suçluyor, Tatar liderlere çamur atıyor.

Ayıp değil mi? Yani başta Vlasov olmak üzere Rus generalleri savaş sırasında Almanlara orduyla birlikte esir düşmediler mi, ardından komünistlere karşı Rusya Kurtuluş Ordusu kurmadılar mı? On binlerle Rus esir askerden oluşan ve Sovyet ordusuna karşı savaşan bu orduya göre, bütün Rus halkını hain mi ilan edeceğiz? Bu şerefsizlik olur ve savaşın kendi mantığı ve şartları vardır. O savaşta olup bitenler bugünkü sorunların çözümü bağlamında argüman olamaz. Ve o sırada erkekler cephelerde Almanlarla savaşırken Tatar kadınları, çocukları ve yaşlıları Kırım'dan zalimce topyekûn sürgün etmek için hiçbir gerekçe gösteremezler. Ne var ki bu rejim, halklara karşı suç işledi ve şimdi de gösteriler ve eylemlerden dolayı Mustafa Cemilov ve diğer liderleri suçlamaktadır. Peki, bu halkı Moskova'ya getiren nedir, buraya gezip dolaşmak için mi geliyorlar? Gazeteci bunun nedenlerini, 43 yıldır süren haksızlığı yazmıyor, çünkü gerçeklerden bahsetmekten korkuyor.

"Sevgili dostum, silâh arkadaşım Vahit'e yadigâr. Odabaşoğlu Enver." Kızı Cennet ve kız torunuyla: Ekim, 1985.

Stalin cellatlarının yaptıklarını, onların binlerle cinayetini ve mezalimini herkes biliyor. Hakları topyekûn vatanlarından söküp atmak mı dersiniz, on binlerle suçsuz devlet ve parti mensubunun idam edilmesini, milyonlarca insanın kamplarda köle gibi çalıştırılmasını mı dersiniz? Ama işte zamanı geldi ve Partinin 20. Kongresinde Stalin rejimi kınandı, yapılan haksızlık ve cinayetler dile getirildi, kişi kültü eleştirildi, halk da Kongrenin kararlarını destekledi. Ancak SSCB yönetimi, sürülmüş halkların hepsinin eski yurtlarına dönemlerine izin vermeyerek çok büyük bir hata yaptı. Çeçenler, İnguşlar, Karaçaylar, Balkarlar uzun çilelerden sonra sürgün yerlerinde vatanlarına döndüler ve onların özerklikleri yeniden tesis edildi. Fakat biz, Ahıska Türk halkı ve Kırım Tatar (Türk) halkına bu izin verilmedi ve biz yıllardır Sovyet yönetiminde merhamet

bekliyoruz, belki de yeterince cesur ve gözü kara olmadık. SSCB yönetiminin ise şefkati ve merhameti yokmuş, sadece baskılar, takipler ve yalanlar... Neden bizim dönüşümüze izin verilmedi, neden bu mağdur halklar göz ardı edildi? Devlet bunu bilinçli olarak yaptı, çünkü devlet ve parti içinde yerleşmiş düşmanlarımız bugün de direniyorlar ve dönüşümüze engel oluyorlar, evlerimize ve köylerimize başkalarını iskân etmişlerdir ve yıllar sonra şöyle diyeceklerdir: "Orada boş yer kalmamıştır, orada artık başkaları oturuyor, onları nereye götüreceğiz?"

Şimdi de aynısını söylemiyorlar mı? Kırım'da 1,5 milyon nüfus varmış ve dönüş zor meseleymiş. Ahıska'da da yıllarca nüfus artmış ve yoğunluk varmış... Yani buna güler misin ağlar mısın?

Bu iğrenç bir politikadır ve açıkça cinayettir, şoven milliyetçiliği ve etnik düşmanlığı tahrik etmektir. SSCB yönetimi ve sürgünden sonra iskân edilenler, Ahıska ve Kırım Türklerinin vatansız olduklarını ve haklarının çiğnendiğini bilmiyorlar mı? 40 yıldan çok oldu ve biz, Ahıskalı Türkler, Kırım Türkleri gibi SBKP MK, SSCB YS Prezidyumu, diğer üst merciler ve makamların kapılarında merhamet bekliyoruz. Moskova ve Tiflis'te bizi bazen tatlı dille ve vaatlerle oyalıyorlardı, bazen de açıkça def ediyorlardı. Şimdi dünya kamuoyu bütün bunları öğrenince, yurt dışında bu konular konuşulmaya başlanınca ve Kırım Tatarları Moskova'da muhteşem gösteriler yapınca yönetim de durumu kavradı ve nihayet harekete geçti, SSCB YS Prezidyumu Başkanı Yoldaş A.A. Gromiko'nun başkanlığında bir komisyon kuruldu. Sovyet devletinin bu adımını elbette alkışlamak lâzım, fakat yıllar önce yapılması gerekenleri ilgili merciler şimdi yapmaya başladılar. Ancak yönetimin ve partinin içinde reform karşıtları, özgürlük ve demokrasi düşmanları eski Stalinci gericiler ve şovenler istemediğiniz kadardır. Bunların yüzünden iktidarın iyi niyetleri işe yaramıyor, reformlar baltalanıyor, gerçekler tabana yansımıyor. Bu provokasyonlar, liderlere çamur ve iftira atma, davayı gölgeleme, düşman imajı oluşturma gayretleri işte bu Stalinci yöneticilerden kaynaklanmaktadır. Kırım Tatarlarının öncülerini

Поздравительное обращение

Дорогие мои крымские татары! В этот для вас переломный момент, я Одабашоглу (Одабашев) Энвер М. как председатель Временного Органа - организационного Комитета Освобождения (ВОО) общества защиты нац. прав месхетинского турецкого народа по освобождению драконовокой высоты и возвращению его на Родину Месхети-родные дома, родные места поздравляю вас с началом победы в борьбе против несправедливости, за победу торжества справедливости, правды на восстановление национальных прав крымского татарского народа и предупреждаю вас о том, что до победы ещё далеко и надо быть бдительными, осторожными, и главное не поддаваться пронационалы задорам, а сплотиться в единое ядро вокруг вашей Инициативной группы во главе её руководителей!

Лёд треснул и тронулся! Блеснула ваша дорога на Родину Крым! Но, догматики, бюрократы-недоброжелатели, как ваши, так и наши могут сорвать то, что достигнута, и видно благодаря мудрому согласию или указанию Генерального секретаря ЦК КПСС тов. Горбачева...

Радуясь вашим успехам, горжусь за долгие годы выдержки, мучения, лишения, страдания, стальной стойкости вашей Инициативной группы во главе вашего национального героя Мустафы и др.!.... Их мужества, стойкости равны героизму! Сплотитесь же вокруг них! И победа...

Эта мужественная группа при вашей поддержке, за долгие годы лишения, стойкости, борьбы за справедливое дело др. доблестно шага и смело добивается издания Указа Президиума Верховного Совета СССР о восстановлении Крымской Татарской АССР. Победа будет за вами! Сплотитесь вокруг Мустафы!

За торжества справедливости! Дорогие крымские татары! Карdeş салым иле ве шадлук дилеги иле

КР АССР, с.Бронко

9 август 1987 г.

Одабашоглу Э.М./
Председатель ВОО

Напечатано с подлинника как есть, без каких-либо изменений и исправлений орфографических ошибок.

istikrar ve asayişini bozmakla suçlamak, militan olarak damgalamak, onların yurt dışına bilgi verdiğini iddia etmek, gösterileri aşırılık olarak göstermek hep bu çevrelerin marifetidir.

Peki, beni nasıl yargılamıştılar sanki? Beni uyduruk 3 maddeden dolayı suçlu buldular ve toplam 3 yıllık ceza verilecekken keyfi şekilde 4-5 yıllık hapis cezasına çarptırdılar ve Sibirya'ya gönderdiler. Yani Sovyet yasalarını bizzat iktidar hiçe sayıyor ve ihlâl ediyor.

Değerli Kırım Tatar kardeşlerim, kendinizi her türlü senaryoya hazırlayın ve tedbirli olun! Gazetede yazıya bakılırsa, adalet ve millet düşmanları, nifak ve fesatlardan vazgeçmiyorlar, kendi çirkin emelleri için bazı şahsiyetsiz ve omurgasızları kullanıyorlar. Sizin Mustafa ve Ayşe gibi liderleriniz hakikaten bir millî fırtına koparmışlardır ve halk harekete geçmiştir. İşte bu fırtınanın dalgalarında köpük diyebileceğimiz

Muksim Osmanov ve Timur gibi dönekler ortaya çıkmışlardır, onlar halkın yıllardır sürdürdüğü mücadeleyi ve bizzat davanın liderlerini hedef alıyorlar. Halk sefalet içindeyken, sürgün diyarlarında direnirken, dönüş mücadelesi verirken, yıllarca baskı ve takiplere maruz kalırken, açlık eylemleri yaparken, hapis yatarken Timur ve Muksim gibiler neredeydiler? Onlar o sırada keyif ve sefa içinde yaşıyorlardı, para kazanıyorlardı, makam peşindeydiler. Ve şimdi gazetede Timur Dağcı'nın yazdığına bakın: "Mustafa onun grubu kime çalışıyor? Defalarca yargılanmış Mustafa'yı lider olarak kabullenmek davaya itibar kazandırır mı?" Bu satırlar gayet manidardır ve rezalettir. Yuh olsun sana, Timur!

Komisyon kurulmasından dolayı sizi tebrik ederim, ancak şahsî tecrübelerimden hareket ederek kaydetmeliyim ki daha karar çıkmadığı için tedbirli olmakta yarar var. Bize de birçok şeyler vaat ettiler, yarım yamalak kararlar verdiler, lâkin halkın hain dediği döneğin de katkılarıyla bütün bunlar hüsrana sonuçlandı. Bize de çamur atıyorlar, bana iftira ediyorlar. Peki, Ayşe Seyitmuratova'nın şimdi nerede olduğunu, yakınlarını ve evini terk edip neden gurbette çile çektiğini gazeteler niçin açıklamıyor? O, bunu halkı için, halkın vatan Kırım'a kavuşması için yapmıştır. Onu yurt dışında hak aramaya zorlayan bizzat SSCB yönetimidir. Devlet görevini yaparak halkın dönüşüne izin verseydi, şimdi Ayşe Kırım'da evinde olurdu ve mutluluk içinde yaşardı, bunca tutuklama, hapis cezası, baskı ve çile de olmazdı. O zaman Timur gibiler Mustafa'ya sabıkalı diyemezlerdi...

Gazetede yazıda Muksim Osmanov, yabancı temsilciliklere yapılan her türlü başvuruyu ihanet diye tarif ediyor, bu konunun devletimizin salt iç meselesi olduğunu iddia ediyor. Hayır, Muksim, asla! Halkın hakları, insan hakları sadece bir ülkenin iç meselesi değildir, uluslararası hukukun konusudur ve bir devletin yöneticileri halkın hak ve hürriyetlerini pervasızca ihlâl ederek mezalim yapıyorsa, uluslararası hukuk ilkeleri gündeme gelir. Basın ve hukukçular seslerini yükseltince uluslararası kamuoyu oluşur ve büyük devletlerin yöneticileri tam olarak buna duyarsız kalamazlar. Ayrıca devletimiz insan hakları konusunda birçok uluslararası anlaşmaya imza atmıştır; BM Temel İnsan Hakları Beyannamesi, Cenevre Sözleşmesi, son olarak Helsinki Nihai Senedi'ni hatırlatalım.

Tekraren uyarıyorum ve tedbirli olmaya davet ediyorum. Bize de Moskova'da ve Tiflis'te

defalarca söz verdiler, komisyonlar kurdular, vaatlerle kandırdılar. 14 Şubat 1978'de Gürcistan Bakanlar Kurulu Başkanı (Başbakan) Z. A. Pataridze bizim delegasyonu kabul ederken gayet ciddi ve resmî şekilde şöyle demişti: "Gürcistan yönetimi olarak sizin sorunları görüştüğümüzden sonra daha bu yıl içinde 4-10 bin kişiyi kendi topraklarına geri almaya karar verdik, sonraki yıl 20 binlik nüfusu kabul edebiliriz ve dönmek isteyenlerin tamamını 3 veya 4 yıl içinde eski yerlerine yerleştirebiliriz." Bizzat E. A. Şevardnadze bize teminat vermişti: "Sürülmüş halkın dönüşünü kısa sürede başlatacağız ve gelen ilk kafileyi Tiflis garında bizzat karşılayacağım." 3 Nisan 1979'da sorunu çözmek ve gerekli kararı çıkarmak üzere Gürcistan Bakanlar Kurulu Başkan Yardımcısı Yoldaş Çitanava başkanlığında Hükümet Komisyonu kuruldu ve komisyona bizim VOKO örgütünden üye önermemiz bile istendi. 04.04.1979 tarihli ve 700/23 sayılı kararımızla örgütümüzden Yusuf Sarvarov, İsa Azizov ve Alihan İskandarov'u komisyona önerdik. Bu kapsamda yapılan görüşmeler ve yaptığımız başvurular 700/24, 700/15, 700/17, 700/24, 700/58 vb. sayılı kararlarımızda görülebilir. Ne var ki bunların hepsi yalan oldu, bunların hepsinin zaman kazanmak, bizi oyalamak, aramıza fitne fesat sokmak için tezgâhlandığı ortaya çıktı. Şu anda bizim mücadelemiz bölünmüş durumdadır, sorun çözülmemiştir ve öylece Sovyet yönetiminden adalet ve merhamet bekliyoruz. Ben, sizin de bu şekilde kandırılacağınızdan korkuyorum ve gazetede yazılanlara bakılırsa gidişat bu yöndedir. Bu yüzden birlik olmanızı, Mustafa Cemilov ve diğer liderlerinize sahip çıkmanızı tavsiye ediyorum, bu sayede zafer kesinlikle sizin olacaktır. Bugün geldiğiniz nokta, yıllardır çok vahim şartlarda sürdürdüğünüz şanlı vatan mücadelesinin sonucudur ve dolayısıyla şimdi Kırım Tatar Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin yeniden kurulması hakkında SSCB YS Prezidyum Kararı çıkması için çalışmalısınız. Bunu başaracağınız umuduyla, size sonsuz saygı ve sevgilerimi iletiyorum. Kardeş selamı ve mutluluk dileği ile...

E. M. Odaşoğlu.

VOKO Başkanı

9 Ağustos 1987, Kabarda- Balkarya Özerk Cumhuriyeti, Yerokko köyü.

Not: Herhangi bir değişiklik yapılmaksızın ve imlâ hataları düzeltilmeksizin orijinalden aynen daktiloyle yazılarak kopya edilmiştir.